

ปัจจัยเสี่ยงต่อการเป็นวัณโรคในผู้ติดเชื้อ HIV ที่ได้รับการรักษาด้วยยาสูตร HAART
RISK FACTORS FOR ACTIVE TUBERCULOSIS IN HIV PATIENTS RECEIVING HAART

อนงค์นุช นาคโคกสูง 5337067 PPH/M

วท.ม. (สาธารณสุขศาสตร์) สาขาวิชาเอกโรคติดเชื้อและวิทยาการระบาด

คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ : มจรุส ทิพยมงคลกุล, Ph.D. (EPIDEMIOLOGY), แพทย์วิมล
ศุภลักษณ์ศึกษากร, (อว เวชศาสตร์ป้องกัน (แขนงระบาดวิทยา)), วีรวรรณ มโนสุทธิ, (อายุรศาสตร์ โรคติดเชื้อ)

บทคัดย่อ

นับเป็นเวลาหลายทศวรรษที่ผ่านมา การติดเชื้อไวรัสเอชไอวี (HIV) ได้กลายเป็นปัญหาสาธารณสุขที่สำคัญทั่วโลก เนื่องมาจากการเสียชีวิตก่อนวัยอันควรจากภาวะภูมิคุ้มกันบกพร่อง (Acquire Immunodeficiency Disease Syndrome, AIDS) ในกลุ่มผู้ติดเชื้อ (HIV) สาเหตุสำคัญของการเสียชีวิตก่อนวัยอันควรในกลุ่มผู้ติดเชื้อ HIV/AIDS (PLWHA) คือวัณโรค (TB) การติดเชื้อวัณโรคใน PLWHA สามารถเพิ่มความรุนแรงภาวะติดเชื้อ HIV และก่อให้เกิดภาวะแทรกซ้อนของการรักษาเอชไอวี การตรวจค้นหาวัณโรคใน PLWHA จะทำให้ PLWHA ยืดระยะเวลาในการดำรงชีวิตและคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น เพื่อช่วยบ่งชี้และการควบคุมป้องกันโรคที่เหมาะสม

การศึกษาในรูปแบบ matched case-control study นี้เพื่อค้นหาปัจจัยเสี่ยงของการป่วยเป็นวัณโรคใน PLWHA ที่ได้รับการวินิจฉัยและรับการรักษาโดยยาต้านไวรัส Highly Active Antiretroviral Therapy (HAART) ในระหว่าง 2008-2012 ที่โรคติดเชื้อสถาบันบำราศนราดูร โดยในกลุ่ม case (s) คือ PLWHA ที่ได้รับการวินิจฉัยว่าเป็นวัณโรคนั้น ซึ่งจะต้องเป็นผู้ที่ได้รับยาต้านไวรัสก่อนได้รับการวินิจฉัยว่าเป็นวัณโรคมาแล้วอย่างน้อย 3 เดือน และในกลุ่ม control (s) จะทำการสุ่มเลือกจาก PLWHA ที่ได้รับการรักษาด้วยยาต้านไวรัสในเวลาเดียวกัน และใช้สถิติ conditional logistic regression เพื่อประมาณค่า Odds ratio อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 จากจำนวน case และ control 200 คู่ ในการศึกษาพบว่าปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการป่วยเป็นวัณโรคใน PLWHA คือผู้สัมผัสใกล้ชิดกับผู้ป่วยเป็นวัณโรค ช่วงหนึ่งปีที่ผ่านมามีโอกาสเป็นวัณโรค 15.3 เท่า (95% CI=2.97-78.90) และผู้ที่มีสัมผัสเชื้อวัณโรคจากการดูแลผู้ป่วยวัณโรคจะมีโอกาสป่วยเป็นวัณโรค 64.566 เท่า (95% CI = 11.73-355.42) เมื่อเทียบกับผู้ที่ไม่ได้รับปัจจัยสัมผัสดังกล่าว ผู้ติดเชื้อ HIV/AIDS เป็นผู้ที่มีความเสี่ยงสูงต่อการป่วยเป็นวัณโรค เนื่องจากระบบภูมิคุ้มกันที่มีต่ำกว่าประชากรทั่วไป ดังนั้นการวางระบบการคัดกรองวัณโรคในผู้ติดเชื้อ HIV/AIDS ที่มีปัจจัยเสี่ยงดังกล่าว จึงเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งในการควบคุมและป้องกันการแพร่กระจายวัณโรค